

A FOKOLARE LELKISÉGI MOZGALOMHATÁSA AZ EGYHÁZ ÉLETÉRE EURÓPÁBAN ÉS MAGYARORSZÁGON

Bevezetés az Egyház életét a szentek újították meg

A katolikus egyház 2000 éves történelme során számos olyan karizmatikus egyén született, akik az egyház életét megújították. Ide sorolandók a keleti és a nyugati egyház nagyjai, de főleg nekünk, nyugati keresztényeknek: Szent Benedek, Szent Ágoston, Szent Ferenc, Szent Domonkos, Loyolai Szent Ignác, Avilai Nagy Szent Teréz. Mind rendalapítók. Sajátosan fedezték fel, hogy mire hívja őket az Isten, milyen módon élük meg az evangélium üzenetét.

A 20. század egyik nagy ébredésének tekinthető a Chiara Lubich olasz származású tanítónő és társai által alapított Fokolare lelkiségi mozgalom. Előadásomban, a teljesség igénye nélkül szeretném bemutatni e lelkiség főbb jellemzőit és elterjedésének néhány momentumát.

A Fokolare lelkiségi mozgalom alapítójának életútja és a Mozgalom elindulása

Chiara Lubich 1920. január 22-én született Trentóban (elhunyt 2008. március 14-én). A fasizmus éveit szegénységben élte: apja szocialista eszméi miatt elvesztette munkahelyét.

1943. december 7-én válaszol Isten hívására, hogy egész életét örökre Neki ajándékozza.

1944-ben a legsúlyosabb trentói bombatámadás után is a városban marad, hogy a születőben lévő mozgalmat támogassa. Érti a meghívást, hogy átölelje az emberiség minden fájdalmát. Néhány társnőjével a trentói szegényeket látogatják, így elkezdődik egy „isteni kaland”. Tapasztalatuk azt bizonyítja, hogy a szó szerint megélt evangélium a leghatékonyabb szociális forradalom.

„Miközben folytatódott a háborús rombolás, megpróbáltunk társnőimmal értelmet adni életünknek. Szertefoszlott minden ideál, melyre a fiatalok vágnak. Aki közülünk családot akart alapítani, azt a szomorú hírt kapta, hogy vőlegénye elesett a fronton. Aki a tanulmányokba fektette energiáját, nem tudott továbbtanulni a háború miatt. Aki családi házat épített, romokban találta a bombázások után... Mindannyiunk számára döbbenetes erővel kérdőjeleződött meg az, amibe eddig teljes valónkkal beleéltük magunkat. Ugyanakkor azonban, éppen a háború pusztításának hatására mindannyian megtanultunk egy nagy leckét: min-

den hiábavalóság... Minden elmúlik. Nem horgonyozhattuk le szívünket olyan dolgokba, melyek ennyire átmenetiek. Feltettük magunknak a kérdést: Vajon van-e olyan ideál, amire érdemes egész életünket feltenni? Olyan ideál, mely nem fogyatkozik meg? Olyan ideál, amelyet semmilyen bomba nem tud tönkretenni? És meglettük a választ. Igen, van ilyen ideál: Isten. Közösen, mindannyian együtt úgy döntöttünk, hogy Istent tesszük meg életünk céljának. És a háború, a gyűlölet gyümölcsének tombolása közepette Isten annak nyilatkoztatta ki magát nekünk, ami Ő valójában: Szeretetnek. Korábban is hittünk benne és megpróbáltuk szeretni Őt. De abban a pillanatban új módon értettük meg Őt. Olyan volt ez, mint egy villámcsapás, mint egy olyan igazság felfedezése, amit eddig nem fogtunk fel: Isten Szeretet. Ez azt jelenti, hogy szeret bennünket. Akkor pedig mindaz, ami velünk történik, az örömök és fájdalmak, azt mind Ő tervezte el, mindent Ő akar vagy enged meg, szeretetből. Egészen új értelmet nyert ezzel létünk. ... Ez a meggyőződés, ez az Ő szeretetébe vetett hit annyira erős volt, olyan mélyen behatolt lelkünkbe, hogy úgy döntöttünk, ha a háború áldozatául esünk, akkor közös sírunkra nevünként ezt írják: „Mi hittünk a szeretetnek.”¹

Ekkoriban két esemény jelentett döntő fordulatot a közösség életében. Az óvóhelyeken rendszeresen olvasták a Bibliát. Egy alkalommal Jézus főpapi imájánál nyílt ki: „Atyám, legyenek mindnyájan egy” (Jn 17,21). Úgy érezték, megértették ezt a sokszor magyarázott és mégis titokzatos szövegrészt. Egy másik alkalommal egy pap rávilágított Chiarának, hogy Jézus legnagyobb fájdalma a halála előtti pillanat volt, amikor így kiáltott: „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?” Ez a két mondat lett Chiara és a megszülető mozgalom alapvető mozgatója.

Mikor családja elmenekült a szétbombázott városból, Chiara és társai kibéreltek egy lakást a Piazza dei Cappuccini 2-ben. Ezt nevezték „házacskának”. Később az elkötelezettek hasonló otthonait a trentóiak kezdték fokolár-nak (trentói nyelvjárásban családi tűzhely) nevezni.

1945-ben már 500-an találkoztak szombatoként a Massaia teremben.

Chiara Lubich 1948-ban az olasz parlamentben találkozik Igino Giordani képviselővel, íróval és újságíróval, az ökumenizmus úttörőjével. Ő Chiara mellett a Mozgalom társalapítója lett, mivel igen jelentős része volt abban, hogy az egység lelkisége megtestesüljön a társadalomban és megszerveződjön az Új Családok, valamint az Új Emberiség mozgalom.

1958 és 1967 között a mozgalom eljutott mind az öt kontinensre, és 1960-tól titokban a vasfüggönyön túli országokban is elkezdte működését. 1962. március 23-án megérkezett a katolikus egyház jóváhagyása is. Chiara élete ezután egyre inkább összeforrt a növekvő mozgalom életével.

---

¹ CHIARA 1992. 48–49.

Miben hozott újat ez a lelkeség az egyház történetében?

A következőkben - a teljesség igénye nélkül – néhány fontos elemét szeretném kiemelni e lelkeségnek.

Az ősegyházra volt jellemző lelkeség – amit a fokolare lelkeségi mozgalom is – követ: a közösségi lelkeség. Az Újszövetségi szentírásban, az Apostolok Cselekedeteiben olvashatunk arról, hogy milyen volt az első keresztény közösség élete: „A hívek mind összetartottak, és mindenük közös volt. Birtokaikat és javukat eladták, s az árát szétosztották, mindenkinek szükségéhez mérten. Naponta egy szívvel-lélekkel ott voltak a templomban, házanként végezték a kenyértörést, örvendezve és a szív tisztaságával vették magukhoz az eledelt.”² Maga a Mű alapítója írja: „teológusaink tanulmányai és az ezzel kapcsolatos kutatásai azt mutatják – legalábbis az első áttekintés alapján -, hogy először jelenik meg az egyházban egy ilyen lelkeség, mint az egység lelkesége, mely ennyire határozottan hangsúlyozza a keresztény élet közösségi dimenzióját.”³ Jesus Castellano atya, a lelkeségi teológia ismert professzora azt mondja, hogy a „keresztény lelkeségek történetében vagy azt mondták, hogy „Krisztus bennem van, bennem él” és ezzel az individuális lelkeség, a Krisztusban való élet távlatát nyitották meg; vagy azt hangsúlyozták, hogy „Krisztus jelen van a testvérekben” és így karitatív jellegű lelkeségek, karitatív művek születtek. De általában hiányzott a döntő lépés: az a felfedezés, hogy ha Krisztus ott él bennem, és ott él a másokban is, akkor a bennem lévő Krisztus szereti a benned lévő Krisztust és viszont.... Ebben jelen van az ajándékozás és a megajándékozottság is.”⁴

Az egység lelkesége szerint éppen a testvér által jutunk el Istenhez. „Én – a testvér – Isten” – mondtuk utunk kezdetén. Az emberrel együtt megyünk Istenhez, a testvérekkel együtt, sőt az ember által jutunk el Istenhez.⁵ A mi lelkeségünkben, amely az egység karizmájából fakad, tudatában vagyunk annak, hogy Isten akaratát élve nemcsak Vele egyesülünk egyre inkább, hanem egymással is: egyénileg is és közösen is Krisztussá alakulunk.⁶

A lelkeség egyik nagyon alapvető jellemzője és mondhatom, hogy az evangélium újrafelfedezése is egyben: a kölcsönös szeretet. Ez azon a jézusi új parancson alapul, ami így olvasható a Szentírásban: „Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást”⁷. „Kinyilvánítottuk készségünket, hogy készek vagyunk az életünket adni egymásért, mindent feladni testvéreinkért, ahogy Ő tette az elhagyatottságban, amikor még az Istennel való egységének érzését is elveszítette.”⁸

A lelkeség igen meghatározó jellemzője továbbá, az elhagyott Jézus. „Meg vagyok győződve arról, hogy az egység leglelkibb, legbensőségesebb, legmélyebb árnyalatait csak az a lélek értheti meg, aki (...) az elhagyott Jézust válasz-

² Apostolok Cselekedetei 2,45-46

³ CHIARA 2003. 13-14.

⁴ J. CASTELLANO: Levél Chiara Lubich-hoz. 1992. június 21.

⁵ Vö.: CHIARA 2003. 21.

⁶ CHIARA 2003. 37.

⁷ János evangéliuma 13,34

⁸ CHIARA 2003. 42.

totta, aki így kiált: Istenem, Istenem, miért hagytál el engem? (...) Az egységet illetően minden fény ebből a kiáltásból fakad. Válasszuk őt, mint egyetlen célt, egyetlen végcélét, életünk kikötőjét, hogy lelkek sokaságának adhassunk életet az egységben.”⁹

Chiara Lubich gondolatait idézve a lelkeség másik neve: Mária Műve (amit az egyház később ezen a néven fogadott el). „Bizonyos módon újra éljük Őt, az egység Édesanyját, aki nemcsak az egyes keresztények, hanem az egyház édesanyja is. Mária fájdalmas vigasztalanságában az elhagyott Jézus példájára ott Őmellette kimondta második igenjét, és átélte a maga sajátos elhagyatottságát. (...) Meggyőződésem, hogy Ő az, aki az egységet akarja. Ő a Mater Unitatis, az Egység Édesanyja.”¹⁰

A lelkeség elterjedése Európában

A klasszikus szerzetesrendekhez hasonlóan Mária Művében is a szerzetesi fogadalomban élők (férfiak: fokolarínók, nők: fokolarínák; mindkettő együtt: fokolarínik) alkotják a Mű legelkötelezettebb magját. A Műhöz – az idők folyamán – papok és püspökök is csatlakoztak. A fiatalokat gen-eknek nevezik, majd az önkéntesek alkotják a szélesebb kört. „A fokolaróknak, az önkénteseknek, a geneknek jól meghatározott felelősségük van, hogy hűségesek legyenek elkötelezettségükhöz, és hogy válaszoljanak nem annyira egy szervezetnek, hanem magának Istennek és saját lelkiismeretüknek.”¹¹

1947-ben Carlo de Ferrari, Trento püspöke jóváhagyta a mozgalmat és annak egy kis szabályzatát, majd 1962. március 23-án XIII. János pápa jóváhagyta a Művet. Ezt megelőzően írja – Chiara Lubich, az alapító: „1958-ban a mozgalom átlépte Európa határait, és kezdett terjedni más kontinenseken, elsősorban Latin-Amerikában.”¹²

„1960-ig a katolikusok világával kerültünk kapcsolatba Olaszországban is, és másutt is. (...) Saját Egyházunkban folyamatosan tanúi lehettünk számtalan megterésnek.”¹³

Még jóval a II. Vatikáni Zsinat előtt (1962–1965) a Mű nagy vívmánya volt, hogy a közösségi egyház eszményét és gyakorlatát valósította meg ott, ahol a fokolarók élővé tették hitükkel az egyházat.

Négyféle síkon valósítja meg a lelkeségi mozgalom a párbeszédet, amely arra a jézusi imára épül, amely a lelkeség alappillére is egyben: „hogymindnyájan egy legyenek.”¹⁴ 1. Párbeszéd a katolikus világban, hogy hozzájáruljanak az Egyház tipikus ismertetőjegyének tökéletesedéséhez, amely azt mondja, hogy az Egyház egy; 2. 1960-ban indult el a párbeszéd a keresztény világban (az ortodoxokkal, a

---

⁹ CHIARA 2003. 46.

¹⁰ CHIARA 2003. 59.

¹¹ CHIARA 1992. 92.

¹² CHIARA 2001. 85.

¹³ CHIARA 2001. 86.

¹⁴ János evangéliuma 17,21

nem katolikus keresztényekkel), hogy hozzájáruljanak az egyesüléshez; 3. 1977 után párbeszéd indult a nagy vallásokkal, hogy ebből kiindulva egymás mélyebb megismerése és tisztelete által eljuthassunk odáig, hogy tanúságot tegyünk és megismertessük Jézus Krisztus Istenét (a zsidókkal), hozzájárulás az egyetemes testvériséghez; 4. 1960-ban megnyílt a párbeszéd a nem vallásos világgal, hogy együttműködünk a jóakarátú emberekkel az egyetemes testvériség megteremtésében vagy megszilárdításában és elterjesztésében.

Európában – számos helyen – tanúságtévő városok jöttek létre azzal a céllal, hogy tartósan vendégül lássanak embereket a Mű különféle hivatásaiból, akik azon felül, hogy különféle lelki kurzusokat végeznek, tanúságot tesznek a megélt lelkiségről a munkában, a társadalmi kapcsolatokban, a tanulásban és az imádságban. Ez év júniusában lehetőségem volt eljutni – egy zarándokút részeként – a Firenze melletti Loppiano-ba. Chiara Lubich számára 1962-ben a svájci Einsiedeln bencés apátsága láttán lett világos, hogy ún. modell-településekre van szükség, amelyekben egy helyen jelenik meg az evangélium törvénye és egy modern város arculata. Célja az egyetemes testvériség megvalósítása lett.

Ma 800 lakosa van 70 nemzetből, akik számára az elmúlt 40 évben lakóhelyek, munkahelyek, templom, sportpályák és étterem épültek. Loppiano mintájára 33 hasonló település jött létre világszerte.¹⁵

A lelkiségi mozgalom megjelenése Magyarországon

Magyarországban a kisközösségek megerősödését a 60-as években az üldözés is provokálta. Szerepe volt a hazai közösségek megerősödésében, hogy léteztek olyan csoportok, amelyek át tudták élni a diktatúra üldözését, és tapasztalataikkal, példájukkal termékenyen hatottak környezetükre. A 70-es évek közepétől érződött hazánkban az új nemzetközi lelkiségi mozgalmak hatása is.¹⁶

Magyarországban a mozgalom kezdetének jelképesen Chiara Lubich 1961-es budapesti látogatását tekintik.¹⁷

Az 1970-es évektől kezdve Olaszországban tanuló szeminaristák, illetve a Németországból és Jugoszláviából érkező tagok hozták el a lelkiséget Magyarországra. Nemsokára kis közösségek jöttek létre Egerben, Szegeden majd Budakeszin és Budapesten. 1980-ban érkeztek az első olaszországi küldöttek, majd létrejöttek az első fokolárok. 1981-ben rendezték az első magyarországi Máriaopolit.

¹⁵ Interneten: www.hu.wikipedia.org/wiki/Loppiano

¹⁶ Vö.: Tomka 2005. 173–174.

¹⁷ Vö.: Új Ember Magazin. 2003. márciusi száma (bővebben még itt: Chiara távoli rokonainak hívására érkezett hozzánk, és mint mondják, a máriaremetei templomot is meglátogatta. Az elvetett magvak – civileknek és papoknak köszönhetően – a hetvenes években kezdtek kikelni. Néhányan a nehezen kijárt külföldi útjaik során ismerkedtek meg a mozgalommal és céljaival. Ennek a hőskornak többek között Tomka Ferenc atya is tevékeny részese volt, aki római tanulmányai idején fűzte szorosabbra kapcsolatát a közösséggel. Hiába fenyegetett a kommunista állam egyházüldöző politikája, lassan mind többen csatlakoztak a közös ügységhez. A nyolcvanas évek elején olasz fiatalok iratkoztak be az ELTE bölcsészkarára, azzal a megfontolással, hogy közben szellemi-lelki munícióval lássák el a formálódó magyar közösség tagjait... Idén már tizenötödik évfolyamát indította az olasz Città Nuova magyar testvérklaja, az Új Város, mely a mozgalom máig legfontosabb hírforrása.)

Az itteni közösség először az 1990. november 17.-én a Budapest Sportcsarnokban tartott Gen Rosso-koncerttel lépett a nyilvánosság elé, amelyről a Magyar Televízió és több helyi adó is tudósított. Azóta több nagy rendezvényt szerveztek (Familyfest: Gödöllő 1994 / Szuperkongresszus: Gödöllő 1994 és Budapest 1999 / Volontarifest: Budapest 1996). Eddigi legnagyobb jelentőségű program a 2006-os Volontarifest volt, amelyre 11.000-en érkeztek az egész világról, és három napra megtöltötték a Sportarénát.

Ma mintegy 900 tagja és 10.000 szimpatizánsa van országszerte.

A Fokolare Mozgalom egyik jellegzetes eseménye az 1949-ben született *Mariapoli* (Mária városa).

Időszakos város, ahol mindenki a szeretet művészetét gyakorolja. Ezen is mindeféle korú és foglalkozású emberek vesznek részt, papok, világiak, szerzetesek. Így jellemzik a Fokolare Mozgalom Mariapoli találkozóját, amely 2010-ben március 12–15-ig tartott 800 résztvevővel Nyíregyházán. A cím ez volt: „A szeretet egyé tesz.” Erről szóltak az előadások, Chiara Lubich válaszai, amelyek segítségével érthettük meg a létünket átformáló felfedezést: Isten a szeretet. Ismerkedni kezdtünk a közösségi lelkiségből megszületett új hivatásokkal. Fórumokon beszélgettünk a testvériség megvalósításával kapcsolatos tapasztalatainkról, többek között a pedagógia, az egészségügy, a jog, a gazdaság valamint a családok világának problémáiról.

A nevelés területén 2010. áprilisában két nagyobb esemény zajlott a Fokolare Mozgalom rendezésében. Kincseink címmel országos pedagógiai találkozó Budapesten, majd pedig a nemzetközi Béke Háló nevelési program keretében olasz és magyar iskolák találkoztak Budapesten és Szegeden. Az olasz gyerekek meglátogatták a budapesti Teréz anya nővérei Tömő utcai központját is, valamint a Harmadik Világ Szegényeinek Szolgái Budapesti központját, ahol cigány gyermekek gondozásával foglalkoznak.

Chiara Lubich Hogyan szeret a keresztény?

Mindenkit szeret: a rokonszenveseket és az ellenszenveseket, a szépeket és a csúnyákat, a honfitársait és a külföldieket, a saját vallásához tartozókat és a más vallásúakat, a saját kultúrájából valókat és a más kultúrához tartozókat, a barátait vagy akár az ellenségeit is.

Elsőként szeret: nem várja meg, hogy a másik szeressen, ő kezdeményez. Mindig szeret, elvárások nélkül, ahogy ezt Jézus is tette.

Egyé válik a másikkal: Úgy tekint a másokra, mint saját magára, önmaga mását fedezi fel benne. Ez nemcsak szavakból áll, hanem konkrét tettekből is. Bizonyos módon a másik életét éli szenvedéseiben, örömeiben, hogy megértse őt, hogy hatékonyan tudjon neki segíteni.

Jézust látja a szeretett személyben: Krisztus saját magára vonatkoztatja mindazt, amit a másik emberért teszünk. Ő maga mondta ezt, amikor az utolsó ítéletről beszélt: „Velem tetted”.

A szeretet kölcsönössé válik: Ha a szeretet művészetét többen élik meg, akkor ez elvezet a kölcsönös szeretetre a családban, a munkahelyen, a csoportokban, a társadalomban. A kölcsönös szeretet az evangélium gyöngyszeme, Krisztus „új parancsa”, ami által Isten megadja az egység kegyelmét.

Irodalom

CHIARA Lubich

1992 *Az egység kalandja.* Franca Zambonini interjúkötete. Budapest, Új Város Kiadó.

1999 *Ahol az élet lángja fellobban.* (Párbeszéd a családról). Új Város Kiadó, Budapest.

2001 *A kiáltás. A megfeszített és elhagyott Jézus a Fokolare Mozgalom életében és történetében, a mozgalom születésétől, 1943-tól kezdve a harmadik évezred hajnaláig.* Új Város Kiadó, Budapest.

2002 *Újra itt a karácsony!* Új Város Kiadó, Budapest.

2003 *Új Úton az egység lelkiségében.* Új Város Kiadó, Budapest.

TOMKA Ferenc

2005 *Halálra szántak, mégis élünk!* 3. javított, átdolgozott kiadás, Budapest, Szent István Társulat, 2005.

Új Ember Magazin, 2003. márciusi száma

LÉDECZI, DÉNES

EFFECT OF THE FOCOLARE SPIRITUAL MOVEMENT ONTO THE CHURCH LIFE IN EUROPE AND HUNGARY

The Movement was officially approved within the Catholic Church under the name “Work of Mary”. It carries this name because “of its characteristic spirituality, modeled upon Mary, gives Christ spiritually to the world in the diversity of its composition, its worldwide spreading, its relationship with Christians of other Churches and ecclesial Communities, with people of various religious faiths and with persons with no particular religious affiliation, and for the fact that its President is a lay woman”. (General Statutes, art.2)

The Focolare is part of the present phenomenon of the flourishing of ecclesial movements which have originated over the years from "a precise charism given to the person of the Founder" (John Paul II), meaning that it is a „gift of the Spirit" which unceasingly gives rise to the "novelty of Christianity" (Benedict XVI). John Paul II denoted the charism of Chiara Lubich as a "radicalism of love" and saw in the Movement the lineaments of the Church of the Council, open to the various dialogues (19.8.1984). Dialogue, at the level of individuals, leaders and movements, communities and groups, emerges as the pre-eminent way for promoting unity: within one's own Church, to deepen communion among ecclesial movements, new communities and lay associations, as well as among religious congregations with new and old charisms; amongst Churches, by weaving relationships based on fraternal communion and shared witness in which age-old prejudices fall and the various Churches open up to a dialogue of life and of people thus accelerating the way towards the visible unity of Christians; with the Jewish people, in order to heal past wounds and to rediscover the patrimony of our common roots amongst the world faiths, in order to build universal brotherhood based on the values of the spirit; with people of no religious affiliation in order to collaborate on the basis of shared values, respect for human rights in the fields of solidarity and peace.